

Verdal kommune
Rådmannen

Økonomirapportering 2. tertial 2017

Verdal kommune

*Implementering av strategiene i Kommuneplanens samfunnsdel
Kommunens økonomiske situasjon
31.08.2017*

Foto Øystein Kvistad

Verdal, 10.10.2017

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Rådmannens innledning	3
2. Samfunnsmål og strategier i Kommuneplanens samfunnsdel.....	4
3. Status Tjenesteproduksjon	5
3.1 Oppvekst	5
3.2 Helse	7
3.3 Samfunnsutvikling.....	19
4. Status økonomisk drift, utvikling i utgifter og inntekter	24
4.1 Oppsummering av økonomisk situasjon pr 31.08.2017	24
4.2 Justeringsbehov drift	26
4.3 Justeringsbehov investering	27
4.4 Økonomisk drift pr sektor	28
5. Status for investeringer.....	34
6. Finansforvaltning	37
6.1 Sammendrag.....	37
6.2 Stresstest renteutgifter.....	37
6.3 Avviksanalyse låneporteføljen. Nøkkeltall.	38
7. Organisasjonen	39
7.1 Sykefravær	39

1. RÅDMANNENS INNLEDNING

Tertialrapport pr 31. august 2017 legges fram for folkevalgte organ i tråd med økonomireglementet for Verdal kommune.

Driften gjennom sommeren, fra kommunestyrets behandling av tertialrapport pr 30. april fram til utløpet av andre tertial, har i stor grad vært som planlagt. Et av de mest tydelige avvik fra forutsetningene for driftsopplegget i 2017 gjennom sommeren finner vi innen barnevern, både med tanke på alvorlighetsgrad og utfordringer med fosterhjems kapasitet.

Fødselstallene ser ut til å bli lave også i 2017, og med det er det fire år på rad med markant lavere fødselstall enn kommunen har vært vant med – med de inntektskonsekvenser vi kjenner av slik nedgang. Folketallsutviklingen totalt sett har imidlertid vært positiv gjennom første halvår, og da på grunn av positiv flyttebalanse til kommunen. Vi nærmer oss med det jevnt å bli 15.000 innbyggere i kommunen.

Årets skatteinngang og inntektsutjevning isolert sett i Verdal er omtrent slik budsjettet forutsetter, men i og med at vi er minsteinntektskommune er vi prisgitt den nasjonale skatteveksten før vi kjenner vårt eget resultat. Rådmannen ser ikke behov for budsjettendring ved utløpet av andre tertial, i og med at avvikene ser ut til å bli relativt små. En stor skattemåned, november, som også tar opp i seg fordelingen mellom skattekreditorer vil gi oss tydelige resultater.

Prognosene for driften i 2017 fra de enkelte virksomheter viser noe forbedring fra første tertial, og det arbeides kontinuerlig for å søke å nå balanse ved utløpet av året. I sum viser prognosene et merforbruk ved årets slutt på knappe 7 mill kr. Dette framkommer grovt sett med kr 2,5 mill i mindre inntekt og kr 5,5 mill i merforbruk innen virksomhetsområdene, mens kr 1 mill i lavere kapitalkostnader bidrar den andre vegen. Virksomhetene skal fortsatt gjøre det som er mulig for å nå balanse ved årets slutt – den arbeidsretningen er uomtvistelig.

Utfordringen med aktivitetsnivå og -styring innenfor den økonomiske rammen er mer krevende i 2017 enn 2016, men da fikk hele kommunesektoren god hjelp av en generell inntektsvekst. Slik utvikling vil vi ikke få i 2017. Og vi vet at 2018 vil bli enda mer krevende for kommunen, med den nedgangen vi fortsatt har i antall barn og unge og omleggingen av inntektssystemet blant annet. Selv om det er krevende å komme ned på balanse med årets aktivitet, må denne ytterligere ned i 2018.

Arbeidet med å avvikle Innherred samkommune og etablering av «Nye Verdal kommune» går framover, og det vil nok ikke påløpe særlige såkalte «pukkelkostnader» i 2017. Noen slike kostnader vil vi se når ny organisasjon skal være på plass tidlig 2018, og dette må tas hensyn til i kommende økonomiplan.

2. SAMFUNNSMÅL OG STRATEGIER I KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

SAMFUNNSMÅL

- Våre kommuner er gode samfunn å leve i hele livet, og alle føler seg som en verdsatt del av fellesskapet
- Alle barn får en best mulig start på livet
- Alle innbyggere opplever trygghet, mestrer hverdagen, og har flere aktive leveår med god helse og trivsel
- Våre kommuner er en utviklingskraft i en bærekraftig og robust del av Midt-Norge

STRATEGIER

A) Sikre en bærekraftig politikk

- Prioritere forebygging og tidlig innsats
- Prioritere tiltak som favner store deler befolkningen
- Sikre at kommunal innsats prioriteres etter innbyggernes behov
- Legge til rette for et innovativt og lønnsomt arbeids- og næringsliv og økt matproduksjon
- Ta tydeligere ansvar for miljø- og klimautfordringene
- Mobilisere lokalsamfunnets ressurser gjennom åpenhet, medvirkning fra innbyggere og gjennom samspill og allianser med kunnskapsinstitusjoner, næringsliv, frivillighet og offentlige aktører
- Sikre helhetsløsninger, koordinerte arbeidsprosesser og fremtidsretta og kunnskapsbaserte tjenester
- Avstemme politikk og tjenesteproduksjon gjennom forpliktende, helhetlig og økonomisk bærekraftig planverk

B) Prioritere en god start og mestring hele livet

- Prioritere barns oppvekstvilkår og muligheter for å mestre livet
- Legge til rette for inkludering, trygghet og deltakelse i sosiale fellesskap
- Prioritere virkemidler som reduserer sosiale ulikheter i helse og livsvilkår
- Legge til rette for og stimulere til sunne levevaner
- Vektlegge innbyggernes egne ressurser og erfaringer i tjenesteytingen
- Vektlegge familie- og nettverksperspektiv som arbeidsform
- Ha et nært og likeverdig samarbeid med innbyggerne
- Forbedre læringsresultatene i skolen
- Arbeide for et godt og inkluderende arbeidsliv
- Gi alle innbyggere mulighet for kulturopplevelser

C) Skape rause og robuste livsmiljøer

- Bygge opp under gode nærmiljø
- Utvikle aktive og mer kompakte senterområder i de ulike delene av kommunene
- Stimulere til vakre og levende sentra og sikre arealer til trygge grøntområder, møteplasser og tilrettelagt infrastruktur
- Gjøre det enklere og mer attraktivt å gå og sykle
- Legg til rette for lek, aktivitet, kultur- og naturopplevelser og fritidstilbud for alle uavhengig av alder og funksjonsnivå
- Tilrettelegge for differensierte botilbud som svarer til innbyggernes behov
- Stimulere til at innbyggerne tar bedre vare på hverandre og sine omgivelser
- Legge til rette for kontinuitet og robusthet i frivilligheten, og tydeliggjøre ansvarsdeling og samspill mellom frivillige, offentlige og private aktører
- Bygge opp under utvikling og innovasjon som naturlig i organisasjon og samfunn
- Styrke identitet og attraksjonsverdi gjennom satsing på våre fortrinn og særpreget

3. STATUS TJENESTEPRODUKSJON

3.1 Oppvekst

3.1.1 Barnehager

Pr. 01.09.2017 er det 746 barn som går i barnehager i Verdal kommune. Dette er 93 færre enn status per 01.04.2017, men det er kun 9 færre enn det var på samme tid i fjor. Barnehagene har løpende opptak, og som følge av det er det hele tiden svingninger i barnetallet. Trenden er at tallet øker i første tertial, synker i andre tertial, mens det igjen øker mot slutten av året. Dette har sammenheng med at alle 6 åringer går over i skole i august, mens barnehagene gradvis fylles opp med 1-åringer fram mot jul. Av de 746 barna som går i barnehager er 305 i private barnehager og 441 i kommunale barnehager.

Tjenestene som leveres innenfor kommunale barnehager er stort sett i samsvar med vedtatte planer og mål med tanke på mengde, kvalitet og utvikling. Kommunale barnehager jobber hele tiden for å anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi gjennom en helhetlig tilnærming til barns utvikling.

Barnehage utgjør første del av et helhetlig utviklingsløp, og derfor er det også barnehagens oppdrag å forberede barn og unge til deltakelse i samfunnet og bidra til å legge grunnlaget for et godt liv.

Kommunale barnehager har i inneværende år følgende satsingsområder:

- De utrolige årene
- Barnehagene som lærende organisasjoner
- «Læring av næring»
- Implementering av ny rammeplan

Ny rammeplan for barnehagen trådte i kraft fra 01.08.17. Det er en forskrift om barnehagens innhold og oppgaver, og på ledernivå jobbes det nå med å lage planer for implementering av denne.

3.1.2 Skole og SFO

Innenfor skole og SFO jobbes det med å levere tjenester som er i samsvar med vedtatte planer og mål. Dette er utfordrende, og har sammenheng med forhold som beskrives i tilknytning til økonomi.

Skolene har inneværende år følgende satsinger:

- De utrolige årene
- «Læring av næring»
- Vurdering for læring
- Dybdelæring

- Videreutvikling av Midt-Norsk Realfag og Teknologisenter (MNRT)
- Skolene som lærende organisasjoner

Den 6. juni ble kommunens nye "Newton ENGIA - Statoil Energirom" åpnet, og dette representerer en spennende videreutvikling av MNRT.

I tillegg har skolesystemet fått revidert sitt samfunnsmandat i form av at en ny generelle del av læreplanen - *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen* – og dette dokumentet vil vies mye oppmerksomhet i tiden som kommer.

3.1.3 Ressursenter oppvekst (ROS)

Helsestasjon

Helsestasjon har opplevd en periode med utfordringer knyttet til rekruttering som følge av permisjoner og at ansatte har sluttet. Dette har medført redusert kapasitet i tjenesten. Det har vært få kvalifiserte søkere til vikariatene, og det er mer utfordrende å få ansatt i vikariat enn i faste stillinger. I sum medfører dette noen utfordringer knyttet til gjennomføring av basisoppgavene i helsestasjons spe- og småbarnskontroll. Det er også vanskelig å omprioritere helsesøstre fra skolehelsetjenesten til annen aktivitet siden det også er stort press på arbeidsoppgavene der.

PPT

PPT har økt kapasiteten på logopedi med 50% dette skoleåret. For tiden har PPT 314 aktive saker, og 18 på venteliste. Ventelistene har blitt redusert siste år, og som følge av det også saksbehandlingstiden. Det er en positiv utvikling i forhold til forrige rapportering. I og med at fokuset har vært på å utrede de henviste barna har det gått utover PPT sitt mandat i forhold til å drive systemarbeid. Det innebærer at PPT har måttet nedprioritere å være en veiledende tjeneste med tanke på forebygging, tidlig innsats og kompetanseheving til barnehager og skoler.

Barnevern

Barneverntjenesten har levert tjenester i henhold til lovkrav og frister. Det medfører at det ikke er noen fristoverskridelser eller brudd på andre lovkrav. Fylkesmannen uttrykte også stor tilfredshet med det arbeidet som utføres i barneverntjenesten i Verdal i dialogmøte/tilsyn 29.08.17.

Det er fortsatt en relativt stabil utvikling med tanke på nye meldinger til barnevernet, undersøkelser og barn i tiltak. Det som imidlertid har utfordret tjenesten de siste månedene er en endring i alvorlighetsgraden i en rekke meldinger. Det er en rekke meldinger om vold i nære relasjoner, samarbeidskonflikter i forbindelse med samlivsbrudd og en økning i meldinger på spe- og småbarn. Disse meldingene har medført et økt behov for omsorgsovertakelser og flytting av barn. Flyttinger har skjedd både med og uten med samtykke, og i løpet av høsten vil det bli fremmet flere saker om omsorgsovertakelser (6 barn) som vil få konsekvenser for økonomien i både 2017 og i årene som kommer. Status på antall barn som er plassert i institusjon er per tiden 4.

Økende antall fosterhjem ser seg nødt til å trekke seg fra oppdraget, og i de fleste tilfellene skyldes dette at omsorgsoppgavene har blitt for store og belastende. Denne utviklingen ses over hele landet, og trenden i Nord Trøndelag er at ca. 40 % av fosterhjemmene avslutter oppdraget før avtalen er utløpt. Utviklingen i Verdal er ikke like ekspansiv, men en ser beklageligvis en lignende trend.

3.2 Helse

Helsebygg: Kommunestyrets vedtak i PS 105/2016 realiseringen av første trinn i bygging av nytt helsebygg. Den oppnevnte samspillgruppe PS 19/2017 har rekruttert prosjektleder Siri Bakken fra Oslo Works AS for programmering av bygget, samt konsulent Pål Gauteplass fra Norconsult AS for regulering av tomta. Programmerings- og reguleringsarbeidet er i gang.

Beredskapsplan i påvente av at nytt helsebygg står ferdig: Det er arbeidet med beredskapsplan hvor 19 omsorgsboliger på Ørmelen bo og helsetun kan benyttes som boliger til demente med behov for heldøgns omsorg. Det er også inngått et samarbeid med Inderøy kommune hvor Verdal kommune kan få tilgang på tre korttidsplasser i sykehjem og ha et felles samarbeid om kompetanseutvikling. Kommunestyret får egen sak til behandling.

Oppgaveoverføring som følge av Samhandlingsreformen: Følgene av samhandlingsreformen er at flere skal behandles nærmere der de bor. Dette krever kompetanse og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene. Økte utfordringer knytter seg særlig til brukere med sammensatte behov og tjenester innen psykisk helse, rus og rehabilitering.

Oppfølging og behandling pasienter tidligere kun fikk på sykehus, blir i dag ofte gitt i pasientens hjem. For eksempel gis intravenøs behandling og lindrende behandling ved livets slutt i pasientens hjem. I tillegg til Samhandlingsreformen handler også dette om teknologisk utvikling innen helse- og omsorgstjenesten.

Også innen habilitering- og rehabiliteringsområdet har det skjedd en gradvis endring i oppgave- og ansvarsfordeling. Pasienter meldes utskrivningsklare i en tidligere fase av forløpet etter for eksempel hofte- eller kneoperasjon, noe som krever tettere oppfølging og kompetanse med tanke

på observasjon, behandling og pleie. Behovet for rehabiliteringstjenester i kommunen er økt som følge av dette. Pågangen er stor, og det er for tiden ventelister på opptil 3 måneder.

Sykehuset Levanger stengte varmebassenget i mars. Brukere med kroniske sykdommer har behov for denne tjenesten. Varmebassenget i Lekleåsåsen har driftsutfordringer med tanke på anleggets beskaffenhet. Det pågår en dialog med fysioterapeuter som har driftsavtale med kommunen om hvordan dette kan løses til det beste for de som har behov for slikt tilbud i kommunen.

Saksbehandlerkontor: Etablert i 2014 og er fortsatt under oppbygging. Planen er at kontoret skal ha ansvar for all saksbehandling innen helse og omsorg i løpet av høsten 2017. Det er tilsatt leder av saksbehandlerkontoret, og saksbehandlerressurser i andre virksomhetsområder overføres til saksbehandlerkontoret 1.november 2017.

Som følge av Fylkesmannens tilsyn i mars hvor det ble avdekket lovbrudd: «*Verdal kommune sikrer ikke gjennom sin styringsaktivitet at fare for svikt i tildeling av langtidsopphold i sykehjem forhindres*», er det behov for økt bemanning med riktig kompetanse for å sikre innbyggernes rettsikkerhet. Inntaksnemnda for tildeling av langtidsplass i sykehjem ble avviklet 30.06.17, og tildeling skjer etter lokal forskrift som trådte i kraft 01.07.17. Verdal kommune ga Fylkesmannen i Nord-Trøndelag svar på lukking av lovbruddet innen fristen 01.09.17. Kommunen har iverksatt og skal iverksette en rekke tiltak for å lukke lovbruddet, se milepælsplan. Fylkesmannen har 4 – 6 måneders behandlingstid, og svar på kommunens handlingsplan forventes ved årsskiftet.

Tidspunkt	Hva	Hvem
Okt. 17	Beredskapsplan i påvente av nytt helsebygg står ferdig i 2020	Kommunalsjef helse og velferd Kommunestyret
Pågående innovasjonsprosjekt	Helhetlige pasientforløp i hjemmet – brukermedvirkning i fokus	Hjemmetjenesten, fastleger og institusjonstjenesten
aug.17	«Bedre kommunikasjon» med pårørende	Institusjonstjenesten
høst 2017	Implementering av prosedyre mishagsytringer – klage og/eller søknad	Lederteam helse og velferd
høst 2017	Planlegge brukerundersøkelse	Lederteam helse og velferd
høst 2017	Utredning reduksjon lederspenn i forbindelse med budsjett/økonomiplan	Lederteam helse og velferd Rådmann
høst 2017	«Det store heltidsvalget» - utredning i forbindelse med budsjett/økonomiplan	Lederteam helse og velferd Rådmann
nov.17	Prosjektorganisering utvikling av saksbehandlerkontor	Lederteam helse og velferd
jan.18	«Gode innganger» med pårørende	Hjemmetjenesten
1.kvartal 2018	Kvalitetsarbeid: lage årsplan med mål, standarder, måleverktøy, brukerundersøkelser, prioriteringer, tiltak.	Lederteam helse og velferd
2.kvartal 2018	Kvalitetsarbeid: ROS analyse, følge opp tiltak, gjennomgå avvik, gjennomføre brukerundersøkelser	Lederteam helse og velferd
3. kvartal 2018	Kvalitetsarbeid: ROS analyse, følge opp tiltak, gjennomgå avvik, følge opp brukerundersøkelser	Lederteam helse og velferd
4. kvartal 2018	Kvalitetsarbeid: Ledelsens gjennomgang av styrings-/kvalitetssystemet.	Lederteam helse og velferd

Influensaepidemi og infeksjoner: Avslutning av fjoråret og starten på det nye var preget av influensaepidemi. Merforbruket dette ga, er fortsatt ei økonomisk utfordring.

Organisasjonskultur i endring: Utviklingen i helse og velferd krever endringer i organisasjonskulturen. Å endre kulturer er krevende og tar tid. Samhandlingsreformen og de ulike Stortingsmeldingene, forskriftene og veilederne som er kommet etter 2012, handler alle om kulturendringer for brukere, pårørende, ansatte, innbyggere og politikere. Stortingsmelding om Morgendagens omsorg beskriver hovedtrekkene i utvikling de siste to tiår slik:

- Fra eldreomsorg til omsorg for alle. Omsorgstjenestene dekker hele livsløpet.
- Antall yngre tjenestemottakere har vokst.
- Omsorgssektoren har vokst fra 20 000 ansatte til 130 000 på 40 år.
- Hjemmetjenestene har nå flere årsverk enn sykehjemmene.

- Utviklingen har gått fra aldershjem til sykehjem og omsorgsboliger, fra hjemmehjelp og husmorvikar til hjemmesykepleie.

Nødvendigheten av tverrfaglig og tverretattlig innsats over flere forvaltningsnivåer er viktig for å sikre forsvarlige tjenester med grunnlag i fornuftig ressursbruk. Dette er erkjent og trukket fram i ulike forvaltningsdokumenter i over 40 år.

Framtidens tjenester skal utvikles sammen med pasienter, brukere og deres pårørende. Brukerne skal få større innflytelse over egen hverdag, gjennom mer valgfrihet og et større mangfold av tilbud. Målet er å skape tjenester som bidrar til at hver enkelt tjenestemottaker får ivaretatt sine grunnleggende behov og mulighet til å leve et aktivt og godt liv i felleskap med andre. Dette innebærer å benytte brukernes ressurser på nye måter, med økt fokus på mestring og den enkeltes erfaringskompetanse som grunnlag for utvikling av tjenestene. Dette prinsippet er nedfelt i pasient- og brukerrettighetsloven.

Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT): Fra 1.april 2017 er det ansatt ny leder i USHT. Ansatte som har utviklingsoppgaver er en del av USHT i minimum 20 % stilling. Verdal kommune har fått tilskudd på 1,95 mill kroner for drift av USHT.

Kommunale boliger: Verdal kommune har siden 2014 gitt Verdal boligselskap AS bestilling på mer egnede kommunale boliger for de ulike målgruppene, og det er behov for en reduksjon i antall boliger. Verdal boligselskap er i ferd med å imøtekomme kommunens bestilling ved at boliger og tomteareal i Sagstuvegen og Einervegen legges ut for salg. Målet er å kjøpe egnede boliger slik at de er i bedre samsvar med innbyggernes behov.

3.2.1 Hjemmetjenesten

Frisklivssentralen: Frisklivssentralen er organisert som en del av Hjemmetjenesten fra 01.07.17.

I sommer har Frisklivssentralen gjennomført ei temauke knyttet til fysisk aktivitet, kosthold og tobakk for flyktninger som er i introduksjonsprogrammet hvor 45 deltagere deltok.

Det avholdes Bra Mat kurs, og et av kursene er for målgruppen gravide. KiD kurs gjennomføres i samarbeid med Psykisk helse.

Frisklivssentralen er med i utarbeidelsen av Pakkeforløp psykisk helse og rus, og arbeidsgruppen for somatisk helse og levevaner. På den nordiske folkehelsekonferansen i Ålborg 22.-25. august 2017 «Hvordan skaber vi sosialt bæredygtige løsninger?» holdt Frisklivssentralen i Verdal og folkehelsekoordinator i Innherred samkommune innlegg.

Saksbehandlerkontor: Det er 3 årsverk knyttet til saksbehandlerkontoret i dag. AGENDA/Kaupang har beregnet gjennomsnitt antall ansatte med data fra 30 kommuner, og funnet ut at det er behov

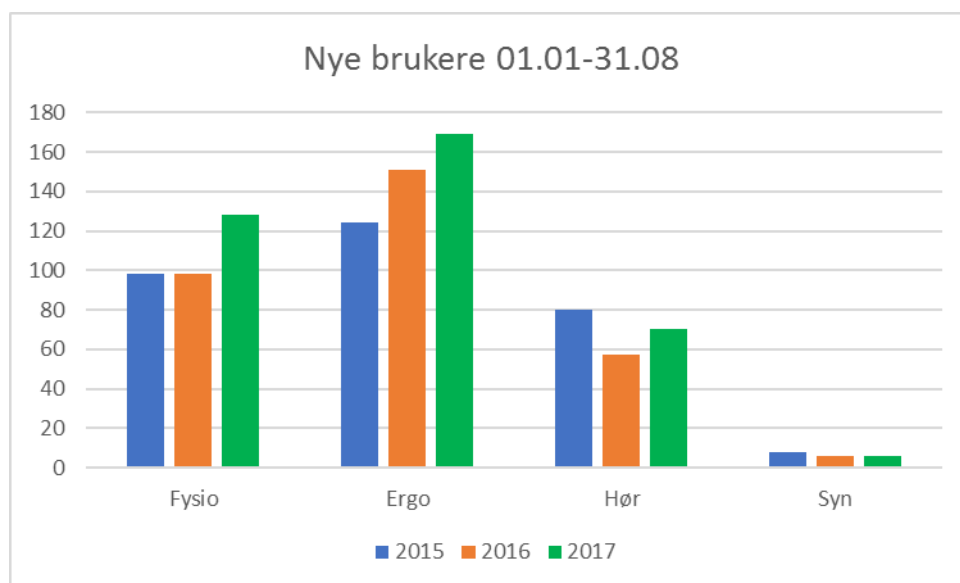
for 4,25 årsverk per 10.000 innbygger. Det er viktig å merke seg at oppgaveporteføljen saksbehandlerkontorene har varierer, men når all saksbehandling i helse- og omsorgstjenestene er samlet er dette snittet et greit utgangspunkt for dimensjonering av kontoret.

Det er ansatt ny leder av saksbehandlerkontoret som starter 01.11.17. Integrering av saksbehandling av tjenester innenfor Bo- og dagtilbudstjenestene (BODA) starter når ny leder har begynt i jobben. Ressursen BODA bruker i dag på saksbehandling overføres til saksbehandlerkontoret. Inntaksnemnda ble avviklet 30.06.17, og ansvar for behandling av søknader til institusjon og omsorgsboliger er delegert til saksbehandlerkontoret. Ny lokal forskrift for tildeling av langtidsplass og registrering av innvilgede søknader på venteliste ble innført 01.07.17.

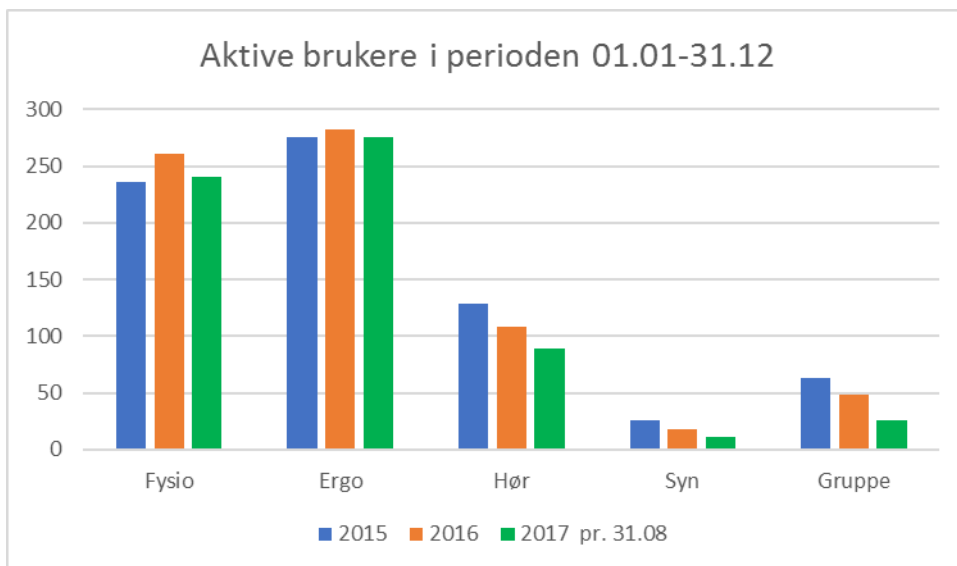
Habilitering-/rehabiliteringstjenesten

Tjenesten har stor pågang, som følge av endret oppgavefordeling med spesialisthelsetjenesten. Dette har ført til ventelister. Behovene er sammensatt og kravene til koordinering, oppfølging, opplæring er økende. Tjenesteområdet er under nasjonal opptrapping.

Tabellen under gir en oversikt over antall nye brukere fra årsskiftet 2017 sammenlignet med 2015 og 2016:

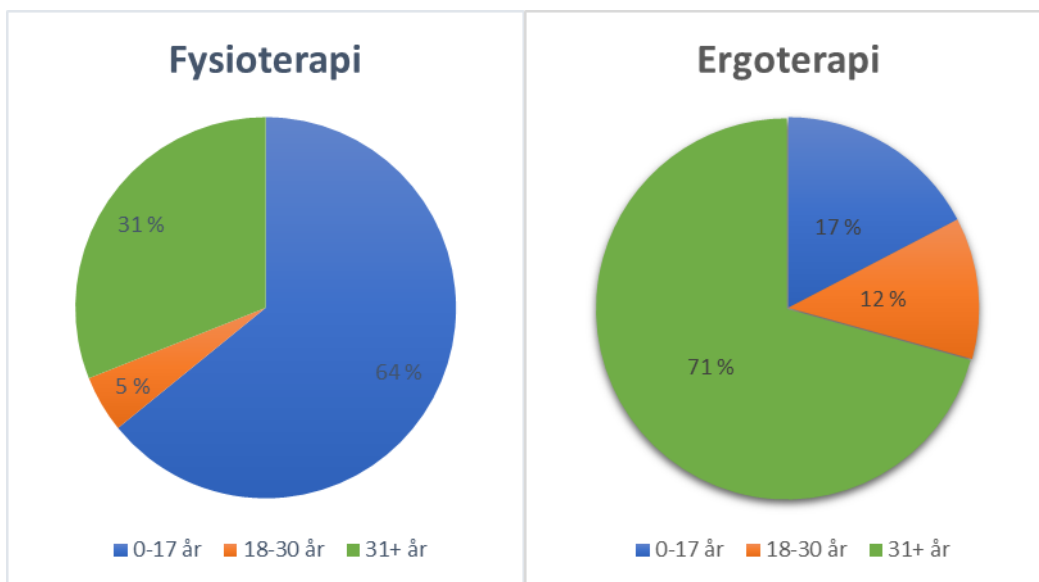

Det er økning i nye brukere som har behov for fysio- og ergoterapitjenester. Samtidig er det viktig å merke seg at det per 31.08.17 har nesten samme antall aktive brukere sammenlignet med årene 2015 og 2016, se tabell under.

Det har stor betydning for tjenestetilbudet at det kommunale tilbudet utvikles med flere gruppetilbud, og at det er en gjennomgang av målgruppene som har behov for tjenestene. Målgruppen er stor og forskjellig;

- Barn/unge krever intensiv innsats for å gjenvinne funksjon etter sykdom/skade.
- Det er økt behov for hjemmebehandling i alle aldersgrupper.
- Eldre har økt behov for hjelpemidler slik at de kan bo lenger hjemme.

I perspektivet demografisk utvikling reduseres antallet barn og unge i Verdal, mens antallet eldre er forholdsvis stabil fram til 2020. Det er behov for en gjennomgang av behovene de ulike målgruppene har slik at tjenestetilbudet prioriteres til de som kan gjenvinne og stabilisere sitt funksjonsnivå slik at de blir mest mulig selvhjulpne i dagliglivet.

Henvisningene blir prioritert etter en prioriteringsnøkkel som er hentet fra veiledende, nasjonale føringer for ergo- og fysioterapitjenester. Den har 4 prioriteringsmuligheter med ventetid på 7 dager, 14 dager, 30 dager og 90 dager. Pr i dag klarer ikke tjenesten å holde ventetiden på henvisninger med prioritet 3 og 4.

Det er iverksatt tiltak for å gi forsvarlige tjenester og å redusere ventelistene ved å leie vikarer. I tillegg er samarbeidet med Veksttorget AS forsterket slik at økt behov for hjelpemidler kan løses mer effektivt. Det er viktig å merke seg at NAV hjelpemiddelsentral har overført en rekke oppgaver knyttet til oppbevaring, montering og levering av hjelpemidler til kommunene uten at det er kompensert med ressurser. Oppgavedeling mellom fysioterapeuter i Habilitering-/rehabiliteringstjenesten og fysioterapeuter med kommunal driftsavtale må gjennomgås.

Behovet for hjemmesykepleie og praktisk bistand har vært stabilt siden rapportering første tertial. Sommerferieavvikling har forløpt som forutsatt med de kjente brukerbehov som var da turnus ble lagt. Økte brukerbehov som fordrer sykepleiekompetanse i løpet av sommeren løses ved å bruke faste ansatte i slike situasjoner. Dette utløser ofte overtid. Tilgangen på kvalifiserte vikarer for sykepleiere er ei utfordring gjennom hele året.

Brukerbehovene på G/H bygget ved Ørmelen bo og helsetun har i perioder fordret ekstra bemanning på dag og kveld. Dette øker kostnadene.

3.2.2 Institusjonstjenesten

Legetjenesten: Ett legesenter skal avvikles og blir til to nye med virkning fra 01.11.17

Verdal kommune har fått kr 400 000,- i tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet til opprettelse av en ny fastlegehjemmel. Det planlegges oppretting/utlysning av ny hjemmel så snart det er praktisk mulig.

Det er bebudet merforbruk for drift av legevakta, ut over de budsjettmessige økninger det interkommunale selskapet har fått. Daglig ledelse og de styrende organer må søke å redusere både kostnadsvekst og søke å etablere mer kostnadseffektiv driftsform. Men kommunenes kostnader til legevaktselskapet vil komme til å øke.

Institusjonene

Begge bo og helsetunene er blitt resertifisert som Livsgledehem. Det er en kvalitetsstandard på at hver enkelt beboer får oppfylt sine sekundære behov, med vekt på kultur, aktivitet, trivsel og åndelige/eksistensielle behov. Resertifisering omfatter også internrevisjon på systemnivå.

Inntaksnemnda ble avviklet i slutten av juni 2017. Etter 1. juli 2017 har saksbehandlerkontoret ansvar for saksbehandling av søknader om langtidsopphold i sykehjem. Lokal forskrift for tildeling

av langtidsopphold i sykehjem trådte i kraft 1.juli 2017. Det er utarbeidet prosedyre på hvordan bruker- og pårørendemedvirkning skal ivaretas når søker får avslag på langtidsplass, men settes på venteliste. I 2. tertial er det innvilget seks langtidsplasser. Det er gitt et avslag på langtidsplass fordi søker har forsvarlige tjenester i hjemmet i påvente av ledig langtidsplass. Vedkommende var satt på venteliste fram til ledig plass ble tilgjengelig. Utover dette er det gitt ett avslag på langtidsplass, dette utløste ikke rettighet til å stå på venteliste. Pr 31.08.17 er ingen satt på venteliste.

Avdelingslederne har jobbet mye med å sikre forsvarlig drift i hovedferien. Det er krevende å erstatte halve arbeidsstokken med riktig kompetanse og da især sykepleierkompetansen. Mangel på riktig kompetanse har ført til ekstra kostnader i form av overtid i enkelte avdelinger.

Samarbeidsutvalget for bo og helsetunene har hatt sitt første møte. Det skal minimum være fire møter i året.

3.2.3 Bo og dagtilbudstjenesten

Tjenestene i virksomhetsområdet er i stadig endring. Tjenestemengde og -utvikling er i stor grad knyttet til summen av innbyggernes/brukernes behov gitt etter søknad og enkeltvedtak.

Tiltak som ble skissert og prioritert for å komme innenfor budsjettammen for 2017 ble iverksatt i overgangen -16 til -17.

Bofellesskap: Situasjonen i bofellesskapene er som rapportert ved første tertial 2017. Som følge av økte brukerbehov og å sikre et trygt arbeidsmiljø, er bofellesskapene Vinkelen og Veslefrikk tilført 1,8 årsverk fra 01.04.17.

Fra 15.05.17 har kommunen tjenesteansvar for unge med tjenestebehov på Reinsholm Vest. Totalt sett krever dette en økning på 6-7 årsverk, da det blant annet må etableres ekstra nattressurs. Det planlegges to ekstra lærlingestillinger i tilknytning til basen. I november/desember -17 ferdigstilles enda et leilighetsbygg ved Reinsholm Vest. Kommunen er kjent med at det også der er unge med tjenestebehov som har kjøpt/vil kjøpe seg leilighet. I dag har en enda ikke oversikt over hvilke ulike behov som er knyttet til innflytting i byggetrinn som er ferdig i november/desember -17. Det totale tjenestebehovet fører også til merrefusjon knyttet til ressurskrevende tjenester. Kommunens egenandel er 1.157.000,-.

Endrede tjenestebehov ved Lysgård har utløst overtallighet i avdelingen med 5 årsverk. Årsverkene avvikles fortløpende i tett samarbeid med fagforeningene.

På grunn av antall årsverk og stillinger pr avdeling er det helt nødvendig å vurdere hvor stort et lederspenn kan være. Ved avdeling Lysgård har lederspennet vokst til knapt 40 årsverk fordelt på over 70 stillinger. Dette er et lederspenn det må iverksettes tiltak for å redusere. Enheten setter i september i gang en vurdering knyttet til organisering rundt denne tjenesten.

Arbeid og aktivisering

Underbudsjettet med 1 årsverk i overgangen -16 til -17. Det var etter planen tenkt at en skulle ivareta nye brukere høsten -17 uten tilførsel av ressurser. Framskrevet behov vil være 5 – 6 personer som trenger tilrettelagte tilbud for å få innhold av aktivitet og arbeid i hverdagen sin. Dette er ungdommer som er ferdig med videregående skole og er 19 år og oppover. Målet med dag-/arbeidstilbud er at det bygger på den enkeltes ressurser og interesser som gjør at de opplever mestring og utvikling. Varighet i slike tilbud er individuelt. Noen kan gå over i annen type aktivitet /arbeid og andre trenger varig tilrettelegging. De fleste gis tilbud i grupper sammen med andre, mens andre har behov for skjerming i en-til-en oppfølging. Arken har ikke mulighet til å gi disse tilbudene uten en tilførsel av ressurser tilsvarende 1 årsverk fra sommer -17.

Rus og psykisk helse

Samordning av rustjenesten og psykisk helse; prosessen er i oppstartsfasen, det tas sikte på å fullføre dette arbeidet i 2018.

Det er behov for dreining av tjenester fra individuelle tilbud til gruppebaserte tilbud i psykisk helse, først og fremst for å gi et bedre faglig tilbud til flere, og slik at kommunen får brukt sine fagressurser på en mer hensiktsmessig måte. Samhandling mellom psykisk helse og Frisklivssentralen er et viktig ledd i dette.

Det er for 2017 mottatt tilskudd til kommunalt rusarbeid med inntil kr 0,7 mill kroner knyttet til drift av 2 årsverk ut året. Det er siste driftsår kommunen mottar tilskudd for 1,5 av disse årsverkene. Mottatt tilskudd er knyttet til miljøteam. Individuell oppfølging i form av støtte-, endrings- og motivasjonssamtaler er ofte grunnleggende før videre tiltak/tjenester rettet mot arbeid/aktivisering, hjemmetjenester/miljøtjenester og samhandling med andre. Informasjon, råd og veiledning gis til både brukere og pårørende. Pårørendearbeid er vektlagt og det er ansatt en med erfaringskompetanse.

Dagtilbud ved ATA-senteret finansieres blant annet med tilskudd fra Helse Nord Trøndelag (HNT).

Verdal kommune har ikke mottatt svar fra HNT på søknad om tilskudd knyttet til finansiering av utgifter for å administrere/dele ut LAR-medikament på tidspunkt hvor apotekene er stengt (søndager/helligdager), eller i de tilfeller hvor bruker ikke er i stand til å hente medikament på apotek. Det forventes avklaring på dette i september/oktober.

Dag, mestrings- og læringstilbud

Prosjektgruppa som jobbet med mandat knyttet til samordnet Dag, mestrings- og læringstilbud leverte sin rapport i mai -17. Etter politisk vedtak 57/17 ble lokalene etter Stekke Kafe benyttet til etablering av aktivitetstilbud på Stekke og knutepunkt til samordnet Dag- mestrings- og læringstilbud. Tilbudet ble åpnet 01.08.17. Verdal Frivillig har fått leieavtale og flyttet inn i samme

lokaliteter og har tatt ansvar for enkelt kaffesalg i tilbudet. Det samarbeides godt med Verdal frivillig om dette tiltaket.

Nytt navn på tilbudet vil bli valgt i slutten av oktober etter en navnekonkurranse.

Ansettelse av fast koordinator er iverksatt og ansettelse vil skje i overgangen september-oktober. Videre arbeid rundt samordning av tilbudet vil bli intensivert da.

Fengselshelsetjenesten

Hesledirektoratet har for 2017 innvilget tilskudd på 1,3 mill kroner til helse- og omsorgstjenester for ansatte i fengsel. Dette inneholder et ekstratilkudd på 120.000 kroner som ble tildelt i juni - 17. Det er en økning av innsatte med utfordringer innen rus og psykisk helse. Dette er også tatt inn i opptrappingsplan for tilskudd til fengselshelsetjenesten.

Legetjenesten er styrket fra 0,1 til 0,2 årsverk. Det er også en merkbar økning i utgifter knyttet til forordning av legemidler sammenliknet med tidligere. Det er lagt inn nye datalinjer til fengselet for å sikre bruk av elektronisk pasientjournal. Det jobbes også med å få oppdatert/fornytt fagsystemet for journal/dokumentasjon. Dette er kostnader som ikke dekkes av tilskuddet, men må dekkes av avdelingens driftsbudsjett.

Avlastningstjenester

På grunn av endring i behov har tjenester og åpningstider ved Verdal kommunale avlastningsbolig blitt redusert i første tertial. Overtallig personell, tilsvarende ca 2,7 årsverk, har fått tilbud om jobb i andre avdelinger. Innsparte ressurser er omfordelt og vil bli brukt i opptrapping rundt økt tjenestebehov til brukere som flytter inn på Reinsholm Vest fra mai -17.

Det foregår en ombygging og rehabilitering av Avlastningsboligen som muliggjør å gi alle tjenestene under samme tak. Videre er det en oppgradering av både beboerrom, fellesrom, personalrom og uterom knyttet til nødvendig tekniske fag samt estetikk.

Ressurser til privat avlastning og omsorgslønn ble redusert med kr 80 000,- fra 2016 til 2017. Driften er innenfor de nye rammene. Det er pr tiden ingen brukere med privat avlastning.

Ordningen med privat avlastning er under behandling nasjonalt knyttet til rammer på timer og ansettelsesforhold som er beskrevet i [avlaster 2 dommen](#).

Avlaster 2 dommen (Høyesterett) har gitt en privat avlaster rett til et ordinært ansettelsesforhold i stedet for en oppdragsavtale som har vært tidligere praksis. Dette gir den enkelte rett til en stilling inkl. ferie- og sykepengerettigheter. I og med at privat avlastning stort sett foregår på helg og ofte fra fredag ettermiddag til søndag ettermiddag (eks. hver tredje helg eller en helg pr måned) utgjør dette mange arbeidstimer uten hviletid. Dette arbeidet kombineres også i stor grad med annen type jobb inntil 100 %. Ansettelsesforholdet kommer derfor i konflikt med arbeidsmiljøloven som setter begrensninger på antall timer jobb pr uke samt plikt til hviletid før og etter perioder med

mange timers arbeid. Dommen og annet lovverk vanskeliggjør gjennomføring av denne type tjeneste. Det jobbes nå sentralt med å vurdere muligheter for unntak i arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven. Dette er sendt ut på høring til kommunene.

Til grunn for dommen ligger i hvor stor grad er arbeidet regulert av kommunen i regelmessighet, styring, innhold, krav til kompetanse, rapportering, arena etc. Knyttet til disse variablene vil det også ha overslag til støttekontakttjenesten.

Støttekontakt-/treningskontakt

Avlaster 2 dommen som nevnt i punktet overfor vil også kunne påvirke enkelte arbeids-/ansettelsesforhold i støttekontaktordningen. Pr dato har alle støttekontakter en oppdragsavtale. Det må ut i fra Høyesterettsdommen vurderes om enkelte støttekontakttjenester er av en slik art at de er å anse som arbeidsavtaler. I løpet av høsten 2017 skal det avklares hvordan kommunen skal håndtere dette.

Mål om å endre fra individuell oppfølging til gruppeaktivitetstilbud; Det er laget en prosessplan knyttet til arbeidet med å etablere gruppeaktivitetstilbud for de som vil/kan delta på dette i stedet for individuell støttekontakt. Dette iverksettes ved årsskiftet.

Målet med et slikt tilbud er større mestring hos den enkelte ved å være en del av denne type nettverk. Videre sikre en bedre kontinuitet i tilbudet da individuell støttekontakt i mange tilfeller er sårbart når støttekontakten slutter.

Det er igangsatt et arbeid med å iverksette overordnede retningslinjer for støttekontakttjenesten i kommunen.

Felles saksbehandlingskontor

Enhetens saksbehandling og saksbehandlingsressurser samordnes i felles saksbehandlingskontor for helse. Denne prosessen er satt på vent til november etter at ny leder for saksbehandlerkontoret er rekruttert. En del saksbehandlerressurser er direkte overførbare (boligtildeling og støttekontakt), mens andre er så knyttet til andre funksjoner at det er utfordrende uten å måtte bruke friske ressurser. Det er gjennom utlysning søkt rekruttert en ny saksbehandler for støttekontakt- / treningskontakttjenesten og andre tjenester i Bo- og dagtilbudstjenesten. Etter at søknadsfrist gikk ut, ble det valgt en 2. gangs utlysning for å få et bredere utvalg for rekruttering.

3.2.4 NAV

Virksomhetsområdet leverer kommunale tjenester i henhold til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen og består i hovedsak av råd og veiledning, økonomisk sosialhjelp, midlertidig bolig og kvalifiseringsprogram. Det har vært stort fokus på at personer som får tildelt

tjenester etter loven skal bli selvhjulpne gjennom avklaringer i forhold til arbeid, utdanning eller varige trygdeytelser. Det har vært spesielt fokus på ungdommer med ungdomsrett i videregående skole, og det har vært levert gode tjenester til disse. Tjenesten har derfor fått i den aldersgruppen som mottar økonomiske ytelser. Det har vært et nært samarbeid med videregående skole for å motivere disse til å fullføre utdanning eller ta imot andre tiltak der videre skolegang ikke er hensiktsmessig.

Det er i samarbeid med Integrering og Mangfold jobbet med å få til spesielt tilrettelagte tilbud til flyktninger i overgangen fra introduksjonsprogram, med spesielt fokus på tiltak for de som ikke kommer i jobb eller ordinært utdanningsløp etter programmet.

I forbindelse med oppfølgingen av alle brukerne har det vært fokus på bruk av statlige virkemidler for avklaringer som virksomhetsområdet har tilgang til. Det har også vært stilt aktivitetskrav til søkere på økonomisk stønad. Her har virksomhetsområdet hatt et nært samarbeid med en del gårdbrukere i kommunen. For brukere som ikke kan benytte seg av statlige virkemidler for kvalifisering, blir kvalifiseringsprogrammet vurdert. Det er forholdsvis lite bruk av programmet, da det i systemet finnes andre virkemidler som er egnet. Det hadde vært ønskelig med større personalressurs for å kunne levere bedre tjenester i form av tettere oppfølging av flere av brukerne av tjenesten. Enkelte brukere kunne vært avklart tidligere, og fått en kortere periode med økonomisk stønad hvis tjenesten hadde hatt kapasitet til tettere oppfølging av flere brukere.

Tjenesten har fortsatt stor etterspørsel etter økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning. De gruppene som øker mest når det gjelder økonomiske problemer er helt unge og de over 60 år. Kommunen er med i et samarbeid om et ressurscenter for gjeldsrådgivning som ble etablert i 2016. Dette senteret skal ta seg av tyngre saker der det er snakk om omfattende gjeldsforhandlinger med kreditorene. Senteret er lokalisert på Steinkjer. Det er oversendt noen saker dit, men det er fortsatt store ressursmessige utfordringer med å gi gode nok tjenester til alle som søker om bistand.

NAV Verdal er utpekt til å være det NAV-kontoret i Nord-Trøndelag som skal være pilot på utprøving av en utvidet oppfølging av brukere som står et stykke utenfor arbeidslivet. Kontoret er derfor tilført 5 statlige årsverk som danner et team som skal gjøre mye av oppfølgingsoppgaver som NAV hittil har kjøpt fra eksterne tjenesteytere. En forutsetning ved etablering av teamet, var at dette også skulle yte sine tjenester overfor brukere i Levanger og Steinkjer. Teamet er nå operativt for alle kommunene, og vil også jobbe med å få mottakere av økonomisk sosialhjelp over i tiltak som kan føre til selvforsørgelse. Resultatene som oppnås gjennom den tette oppfølgingen brukere og aktuelle arbeidsgivere får, er meget gode. Det er mange som har gått ut i tiltak og ordinær jobb gjennom den oppfølgingen de får.

3.3 Samfunnsutvikling

3.3.1 Kultur

Bibliotekets lavterskelfunksjon gjør at biblioteket blir en møteplass for alle innbyggere uavhengig av alder, kjønn, legning, funksjonsevne, sosial og kulturell bakgrunn.

I mai var det for første gang danseshow/danselek for barn på biblioteket med 80 deltakere.

I sommer har det dreid seg mye om bibliotekets digitale lesekampanje Sommerles, hvor hele 60 % av elevene i Verdal har deltatt, dobbelt så mange som landsgjennomsnittet. Det ble også arrangert to kodekvelder for barn og unge i perioden.

I sommer ble det gjort en nødvendig oppgradering av bokbussen.

Biblioteket organiserer leseombud som har høytlesning på eldreinstitusjonene.

Lokalavdelingen brukes mye til både formell og uformell møtevirksomhet. Avdelingen fungerer som en samlingsplass og aktiviteten er stor. Det har blitt lånt ut møterom bl.a til historielag, årboknemd- og skribenter, og det har vært arrangert slektskafe.

I mai hadde biblioteket forfatterbesøk med Jørgen Brekke.

Det har vært tre utstillinger på biblioteket med malerier, vesker og smykker av lokale aktører. I tillegg har det kontinuerlig vært nye litteraturutstillinger med både dagsaktuelle og generelle tema.

Personer med innvandrerbakgrunn benytter seg daglig av it-tjenester som dekker enkle hverdagsbehov. Som et samarbeid med Møllegata Voksenopplæring og Folkeakademiet Verdal har biblioteket hatt snakkekafe ukentlig, med uformelle samtaler mellom norsktalende og innvandrere. Biblioteket har blitt brukt som praksissted for en ungdomsskoleelev og for en person som trenger arbeidspraksis og språktrening. Det har også fungert som eksamenssted for enkeltpersoner som skal bli sertifisert innen sitt yrke.

Utlånstall, besøkstall og aktivitetsnivå har holdt seg stabilt, selv med redusert åpningstid i sommermånedene.

Kulturskolen har også i 2. tertial gjennomført flere små spilleoppdrag både internt i kommunen og eksternt og ved skoleslutt ble det arrangert forskjellige avslutninger for elevene.

Høsten 2018 har elevtallet økt noe i forbindelse med at kulturskolen igjen kan tilby dans som et av fagene.

Opplæring på blåseinstrument er nå en del av kulturskolens faste tilbud, og det samarbeides med to av skolekorpene om dette. Med den stillingsressursen som er avsatt kan det gis opplæringstilbud til 35 blåsere.

Fra høsten er det startet et samarbeid med Frol Symfoniorkester (FSO) som er rettet mot kulturskolens fiolinelever. Det er et samarbeid som også innbefatter kulturskolene i Inderøy, Levanger og Frosta og gir interesserte elever mulighet til erfaring med samspill innen klassisk musikk. Verdal juniorspellmannslag er fremdeles kulturskolens primære samarbeidspartner om samspill for strykere. De samarbeidene kulturskolen har med skolekorps, juniorspellmannslag og orkester gir ulike samspilltilbud og er viktige ved at de utfyller den undervisningen kulturskolen gir og er samtidig en støtte til det frivillige kulturlivet.

I 2. tertial har kulturskolen begynt arbeidet med et nytt reglement for kulturskolen. Kulturskolen har også startet arbeidet med å legge lokale læreplaner som er en oppfølging av at Norsk kulturskoleråd har lagt fram rammeplanen «Mangfold og fordypning».

Ungdomshuset Panzer er åpent to kvelder pr uke. Det har blitt et populært tilbud med gjennomsnittlig antall brukere på over 80 pr kveld. I vårhalvåret ble det først og fremst jobbet med fokus på å innarbeide et miljø for trivsel og en kultur for god adferd blant ungdommene. Aktivitetene og innholdet må bygges opp steg for steg. Fra høsten er bemanningen styrket med 0,4 årsverk. Det gir muligheter for en mer strukturert oppfølging og stimulering til aktivitet i de ulike rommene som mekkeverkstedet, lydstudio, kreativitetsrommet osv., samt gjennomføring av event/arrangement utover høsten.

Det er stor interesse for og etterspørsel av andre om å få bruke huset til andre aktiviteter.

Av faste leietakere/brukere nevnes Voksenopplæringen, Ungdomskontakten, Miljøteam, Flippover Team, Informasjonsaktørene, ICDP Foreldreveiledningsprogram, kulturskolen og Verdal ungdomsforum. Denne bruken av huset krever tett oppfølging i startfasen for å sikre gode rutiner for å ivareta huset på best mulig måte.

Kulturkontoret er tillagt et bredt ansvar på kulturområdet, og oppgavene som prioriteres kan fordeles på støtte-/veiledningsfunksjon i forhold til kulturlivet – spesielt frivillige organisasjoner, arrangement/kulturformidling, driftsfunksjon i forhold til en del tiltak, informasjon/representasjon eksternt og utvikling av nye tiltak og arenaer.

Sett i et folkehelseperspektiv har kulturkontoret lagt vekt på helsefremmende arbeid blant den eldre delen av befolkningen. Samarbeidsavtaler med seniororganisasjoner er virkemiddel i dette arbeidet, og avtalene er videreført og kulturkontoret er med i et samarbeid om utvikling av app'en SeniorSmart. I juni ble samarbeidet med elevbedriften «Spre glede» om kulturarrangement på Stekke avsluttet og evaluert.

Kulturkontoret gjennomførte de faste arrangement 8. mai og 17. mai. Under Øras dager i august hadde kulturkontoret koordineringsansvaret for vannaktivitetene ved Verdalselva.

Kulturkontoret er med i en rekke tverrfaglige samarbeidsprosjekt som går over tid.

Deltakelse i utviklingsprogram «Kulturkvartalet» i samarbeid med Nord-Trøndelag Teater/Nord Universitet teaterutdanningen/Tindved kulturhage, har deltatt i prosjektgruppe for samordnet dagtilbud, deltar i samspillgruppa for nytt helsebygg, forbedret skilting og tilrettelegging av kulturminner langs Jamtlandsvegen og informasjonstavle ved krigskirkegården på Ørin. Kulturkontoret yter bistand og veiledning i forbindelse med merking/skilting tursti Målsådal–Mokk–Skjækerdalen, Ti på topp og Kjentmannsmerket. Det er planlagt gjennomført markering av Tråante 2017 i Verdal med merking av samisk kulturminne ved Brenntjønnin i Sul og ei kulturhistorisk vandring dit, utgivelse av et hefte om samisk historie i Sul og fjella omkring og samarbeid med biblioteket om et arrangement med tema sørsamene.

Skiltprosjektet «Sentrumsnært friluftsliv» er ferdig planlagt og i ferd med å iverksettes.

Det er jobbet videre med planlegging av markeringsåret 2018 med både 300 årsmarkeringen av karolinernes hærtog i Trøndelag, 125 år siden Verdalsraset og Okkenhaug jubileum

Kulturkontoret er også involvert i arbeid for bevaring og restaurering av Rostad-brygga.

3.3.2 Teknisk drift

Teknisk drift har stort sett utført driftstjenester i henhold til planlagt omfang og kvalitet. Drift av kommunens vann og avløpsanlegg har fungert uten de store overraskelser. Det har vært noen få vannledningsbrudd. Innenfor avløpssektoren har det ikke vært større problemer. Gunstig snøvinter for vegsektoren.

Bygningsmassen har økt, men virksomhetsområdet har ikke fått tilført midler tilsvarende kostnader for drift og vedlikehold. Dette har enheten funnet dekning for innen eksisterende rammer. Konsekvensen er dårligere vedlikehold av kommunens totale bygningsmasse.

3.3.3 Integrering og mangfold

Hittil i år har kommunen bosatt 20 av 40 personer, og syv overføringsflyktninger og åtte familiegjenforeninger. I løpet av høsten skal det bosettes ytterligere 5-6 stykker som kommer fra Integreringsmottak. Majoriteten av innvandrere som bosettes i dag kommer fra Syria.

Tjenesteproduksjonen er i tråd med vedtatte planer, og virksomhetsområdet har et godt kvalifiseringsløp:

- Flyktninger bosettes av programrådgivere i samarbeid med IMDi og deltar i introduksjonsprogram
- Det samarbeides med andre virksomhetsområder i kommunen, frivilligheten og næringslivet
- Norskopplæring av flyktninger og innvandrere (Introduksjonsloven)

- Grunnskole for voksne (opplæringsloven)
- Språk- og arbeidspraksis (fast samarbeid med Veksttorget)
- Norskopplæring i minst to år for alle som har grunnskole fra sitt hjemland
- Grunnskole for voksne for de som ikke har det fra sitt hjemland (nytt dette skoleåret)
- Ansettelse av «Morsmålsassistenter» til støtte i norskopplæringen
- «Språkklasse» (mer norsk og mer grunnskolefag før ordinær videregående) på Verdal Videregående skole for de mellom 16 og 21 år og som snakker bra norsk (fra høsten 2016)
- «Inntaksklasse» på Verdal Videregående for de mellom 16 og 21 år som ikke kan et ord norsk. (nytt nå i høst)
- «Jobbcoacher» som kun jobber med å få flyktninger og innvandrere ut i relevant praksis og arbeid.
- Deltar i et treårig nasjonalt grunnskoleprosjekt som er modulbasert i alle fem fag:
 - Modul 1: 1. -4 klasse (halvt år)
 - Modul 2: 5. – 7. klasse (halvt år)
 - Modul 3: 8. – 9. klasse (ett år)
 - Modul 4: 10. klasse (ett år)

Antall klasser og elever:

- Tre klasser har vanlig norskopplæring
- Fem klasser har grunnskole
- I alt 100 elever på Møllegata voksenopplæring
- Kveldsundervisning for arbeids- og ekteskapsinnvandrere

Det Integrering og mangfold imidlertid ikke lykkes helt med, er å få det ønskede antall (over 50%) flyktninger i arbeid etter endt introduksjonsprogram. Det er ofte språket som er en barriere, og det er også tilbakemeldinger som gis fra næringslivet. I tillegg sliter mennesker med analfabetisme med å lære norsk. Dette gjelder spesielt kvinner, helt ned i 20-årsalderen. For å møte denne utfordring er en i gang med å etablere et kvinne- og kompetansesenter, der frivilligheten og næringslivet, samt andre kommunale enheter deltar, med mål om å: *«Inspirere kvinner til å ha ambisjoner og tro på seg selv. Styrke kvinners muligheter til selvutvikling og deltakelse i samfunnet.»*

Å lære et nytt språk, sett ut fra den bakgrunn de har som flyktninger, er vanskelig. Hvis foreslåtte endringer i Introduksjonsloven blir vedtatt, kan en forlenge program inntil tre år, og kombinere det med arbeid, hvis det er hensiktsmessig. Det vil på sikt kanskje føre til at kommunen får flere i arbeid og oppfyller Introduksjonslovens formål §1: *«Formålet med denne loven er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet.»* Samtidig er det viktig å påpeke at så å si alle deltakere fullfører program, og mange går på kurs, grunnskole eller videregående skole etter endt program. Noen har fast jobb før

de er ferdig i introduksjonsprogram (5-10%), og noen kombinerer introduksjonsprogram med kvelds- og helge-arbeid. Noen få starter på høgskole eller universitet.

Verdal er orientert fra IMDi og KS om at det må påregnes mye lavere antall bosettinger i 2018 enn tidligere. Det skyldes situasjonen i Europa og at antallet asylsøkere gikk ned ca 92 % fra 2015 til 2016. Kommunen avventer anmodning fra IMDi i løpet av oktober/ november 2017. En reduksjon i antallet bosettinger vil ikke ha store konsekvenser i 2018. Det er først i 2019 at dette merkes. Det fordi mange av de som er i program i dag, også vil være det i 2018.

4. STATUS ØKONOMISK DRIFT, UTVIKLING I UTGIFTER OG INNTEKTER

4.1 Oppsummering av økonomisk situasjon pr 31.08.2017

Hovedoversikt

2. tertial	Regnskap 31.08.17	Regnskap 31.08.16	Endring 2016- 2017	Justert budsjett	Forbruk i %	Regnskap 2016	Prognose 31.12.17	Avvik just. budsj og prognose
Alle tall i 1000 kr								
Skatt	-195 512	-182 875	-12 637	-315 926	57,9	-303 298	-310 000	-5 926
Inntektsutjevning	-48 132	-49 298	1 166	-89 227	53,9	-97 728	-92 000	2 773
Rammetilskudd mv.	-255 632	-252 330	-3 302	-365 137	70,0	-361 732	-365 137	0
Sum skatt og rammetilskudd	-499 276	-484 503	-14 773	-770 290	64,8	-762 758	-767 137	-3 153
Eiendomsskatt	-23 059	-23 008	-51	-34 500	66,8	-34 370	-34 700	200
Kompensasjonstilskudd omsorgsboliger/skoler	-420	-365	-55	-3 200	13,1	-4 050	-3 700	500
Sum inntekter	-522 755	-507 876	-14 879	-807 990	64,7	-801 178	-805 537	-2 453
Netto rentekostnader	17 536	15 010	2 526	30 500	57,5	25 956	29 500	1 000
Avdragsutgifter	25 333	24 177	1 156	38 000	66,7	36 225	38 000	0
Kalkulatoriske avskrivninger og renter selvkostområder	-9 210	0	-9 210	-13 815	66,7	-12 822	-13 815	0
Netto kapitalutgifter	33 659	39 187	-5 528	54 685	61,6	49 359	53 685	1 000
Avsetning til/bruk av fond	-1 505	1 817	-3 322	-5 058	0,0	26 291	-5 058	0
Ramme til fordeling	-490 601	-466 872	-23 729	-758 363	126	-725 528	-756 910	-1 453
Avsatt lønnsoppgjør 2017	0	0	0	10 199	0,0		10 199	0
Støttefunksjoner	17 725	18 253	-528	32 434	54,6	26 134	31 434	1 000
110 Rådmannen	15 215	14 973	242	25 276	60,2	25 368	25 276	0
180 Fellesområder	2 510	3 280	-770	7 158	35,1	766	6 158	1 000
Oppvekst	215 856	218 519	-2 663	347 455	62,1	332 036	351 955	-4 500
126 Oppvekst felles	75 033	77 879	-2 846	112 346	66,8	105 739	112 346	0
127 Virksomhetsleder skole/SFO	118 580	116 252	2 328	188 035	63,1	182 326	190 535	-2 500
128 Virksomhetsleder barnehage	-2 910	-1 789	-1 121	1 249	-233,0	966	1 249	0
130 Ressurssenter oppvekst *	25 153	26 177	-1 024	45 825	54,9	43 005	47 825	-2 000
Helse og velferd	173 967	178 954	-4 987	273 140	63,7	276 407	275 940	-2 800
135 NAV	14 418	15 781	-1 363	22 768	63,3	24 720	23 868	-1 100
150 Hjemmetjenesten *	50 952	50 141	811	77 718	65,6	80 259	78 918	-1 200
153 Institusjonstjenesten	56 093	58 573	-2 480	88 906	63,1	91 804	89 406	-500
156 Bo- og dagtilbudstjenesten	52 504	54 459	-1 955	83 748	62,7	79 625	83 748	0
Samfunn	40 082	34 462	-2 517	56 233	71,3	54 149	56 233	1 000
125 Kultur	13 825	12 222	1 603	20 724	66,7	18 812	20 724	0
141 Teknisk drift, veg og vedlikehold	24 552	26 360	-1 808	35 509	69,1	37 211	35 509	0
141 Teknisk drift, vann og avløp	-897	-9 034		0		0	0	0
145 Integrering og mangfold	2 602	4 914	-2 312	0		-1 875	-1 000	1 000
Fordelt ramme ISK	25 935	24 678	1 257	38 903	66,7	36 804	38 903	0
199 Innherred samkommune	25 935	24 678	1 257	38 903	66,7	36 804	38 903	0
Sum fordelt	473 565	474 866	-9 438	758 364	62,4	725 530	764 664	-5 300
Resultat	-17 036	7 994	-33 167	0		0	6 754	-6 754

* Frisklivssentralen er flyttet fra Ressurssenter oppvekst til Hjemmetjenesten. Hensyntatt i 2016-regnskapet slik at tallene er sammenlignbare.

Skattetallene for perioden januar-august viser at kommunene fikk inn om lag 96,5 mrd. kr og fylkeskommunene om lag 20,2 mrd. kr i skatteinntekter. Dette er henholdsvis 3,9 og 2,9 prosent mer enn i samme periode i 2016.

Skatteveksten på årsbasis ble i statsbudsjettet for 2017 anslått til 1,5 pst for kommunene og 1,7 pst for fylkeskommunene. I revidert nasjonalbudsjett (RNB) ble vekstanslagene satt ned til henholdsvis 1,0 pst og 1,2 prosent. Veksten hittil i år ligger fortsatt godt over årsanslaget. For Verdal kommunes del viser skatteinngangen ved utgangen av august en vekst i forhold til samme periode i 2016 på 4,9 %. Dersom den nasjonale veksten holder seg på samme nivå som ved utgangen av august resten av året, vil Verdal kommune få et lavere avvik enn antydnet i overforstående tabell. Verdal kommune hadde også i september god skatteinngang, men her har vi i skrivende stund ennå ikke mottatt tall for landet som helhet. Avgjørende for resultatet på inntektssiden er den nasjonale skatteinngangen i månedene september og november, som begge er to måneder med høy inngang. Rådmannen vil ennå ikke konkludere om skatteinngangen, men er betinget optimist med tanke på at inngangen skal bli høyere enn varslet i vår.

Lønnsoppgjøret for 2017 er inne i slutfasen, og lokale lønnsforhandlinger skal være avsluttet i oktober. Det forventes at budsjettert avsetning til årets oppgjør skal være tilstrekkelig, men det er fortsatt knyttet usikkerhet til dette.

Prognosene knyttet til kommunens finansområder indikerer at det skal vær satt av tilstrekkelige midler til å dekke kommunens forpliktelser. Det anslås at netto renteutgifter i 2017 vil bli om lag 1 mill. kroner lavere enn budsjettet. Dette begrunnes med at kommunen har ubrukte lånemidler stående fra tidligere år slik at låneopptak kan foretas senere på året enn anslått. I tillegg forventes om lag 0,5 mill. kroner i økt rente- og avdragskompensasjon og merinntekt på eiendomsskatt på ca. 0,2 mill kroner i forhold til budsjett.

Ved avleggelsen av regnskapet for 2016 ble det avsatt 2,0 mill. kroner til dekning av eventuelle advokatkostnader i samband med behandling av klagesaker knyttet mot eiendomsskatt. Disse sakene er nå avklart, og det viser seg at kostnaden for kommunen endte på ca. 1,0 mill. kroner. Fellesområdet i budsjettet (180) forventes med dette som begrunnelse å gå mot en mindreforbruk i 2017 på 1,0 mill. kroner.

Det skal bosesettes et betydelig antall flyktninger resten av året 2017, både når det gjelder familiegjenforening og fra integreringsmottak. Disse kommer da sent på året og kostnaden vil da bare påløpe for en eller to måneder. Utbetalingen av integreringstilskudd skjer imidlertid for et helt år nå før årsskiftet. Slik det ser ut pr. dags dato vil området ved årets slutt ha mindreforbruk på inntil 1,0 mill. kroner. Det understrekes at det er stor usikkerhet knyttet til dette, skjer f.eks. noe av bosettingen på nyåret vil ikke inntektene komme for neste år.

For øvrig er det de samme områdene som varsler økonomiske utfordringer ved utgangen av 2. tertial som ved utgangen av 1. tertial. Endringen er at Ressurscenter oppvekst nå varsler et merforbruk på om lag 2,0 mill. Dette har sammenheng med et økende antall barn kommunen

må overta omsorgen for, og den nye trenden med at flere fosterheime gir opp som fosterheim, slik at plasseringer må skje på institusjoner. Ellers er det verdt å merke seg at områdene innen helse og velferd nå varsler et lavere negativt avvik enn for 4 måneder siden.

Rådmannen ser pr. i dag ikke at det er mulig å foreta budsjettjusteringer innenfor kommunens ordinære drift, og vil understreke viktigheten av at alle virksomhetsområder styrer mot et mindreforbruk. Rådmannen fremmer imidlertid allerede nå enkelte forslag til budsjettjusteringer (rapportens pkt. 4.2), dette gjelder endringer av mer budsjetteknisk art, og påvirker ikke virksomhetenes reelle budsjettammer.

Ytterlige kommentarer vedrørende økonomisk status pr. område er beskrevet i punkt 4.4.

Nye budsjettskjema 1A og 1B

Ved Kommunestyrets behandling av regnskap for 2016 i sak 44/17 ble nummerert brev fra revisjonen fremlagt. I brevet ble det påpekt at det ikke var sammenheng mellom de obligatoriske regnskapsskjemaene og det fremlagte regnskapet. Det er gjennom sommeren gjort endringer i hvordan kommunens regnskap og budsjett bygges opp og presenteres, og på bakgrunn av dette legges justerte budsjettskjemaer frem til godkjenning som et vedlegg til saken.

Skjema 1A skal inneholde tjenesteuavhengige poster og disponeringer som kommunestyret selv fastsetter. Skjema 1B skal vise hvilke beløp som er delegert til enhetene å disponere.

Fram til nå har bruk av bundne fond, avsetning til bundne fond og generelle tilskudd fra staten som disponeres av enhetene vært med i skjema 1A. I samsvar med *forskrift om årsregnskap og årsberetning* og god kommunal regnskapsskikk flyttes disse nå til skjema 1B (jf. nummerert brev fra revisor i forbindelse med årsregnskap for 2016).

Etter denne endringen skal rammene til enhetene i skjema 1B bli de samme som vises i hovedoversikten og kommenteres i årsberetningen.

4.2 Justeringsbehov drift

- Ved budsjettjustering etter 1. tertial ble det ved en inkurie tilført kr. 600.000,- til virksomhetsområdet Kultur i samband med prosjektet «Flipover». Prosjektet gjennomføres ikke i regi av Kultur, men av Verdalsøra ungdomsskole. Rådmannen foreslår derfor å overføre midlene til ungdomsskolen.
- Det er i 2017 budsjettet bruk av disposisjonsfond både til Kulturskolen og til prosjektet «Flipover». Denne brukene er budsjettet inn på virksomhetenes områder, men rådmannen foreslår nå å flytte inntektsføringen av fondsmidler til området for Finanstransaksjoner. Dette innebærer økt ramme for områdene som finansieres av disposisjonsfond og tilsvarende reduksjon i ramma for finans. Denne endringen har ingen

reell effekt, men må gjøres for å tilpasse budsjett/regnskap til reviderte budsjettskjemaer (jfr. ovenstående kommentar om skjema 1a og 1 b).

4.3 Justeringsbehov investering

Rådmannen vil komme tilbake med egen sak vedrørende budsjettjusteringer etter en totalgjennomgang av alle investeringer i kommunen.

4.4 Økonomisk drift pr sektor

4.4.1 Rådmann og fellesområder

	Regnskap 31.08.17	Regnskap 31.08.16	Endring 2016-2017	Justert budsjett	Forbruk i %	Regnskap 2016	Prognose 31.12.17	Avvik just. budsj og prognose
Alle tall i 1000 kr								
Rådmannen	15 215	14 973	242	25 276	60,2	25 368	25 276	0
Fellesområder	2 510	3 280	-770	7 158	35,1	766	6 158	1 000
Sum støttefunksjoner	17 725	18 253	-528	32 434	54,6	26 134	31 434	1 000

Rådmannen omfatter i tillegg til administrasjonen også politisk virksomhet, tillitsmannsordningen, ulike politiske råd, næringsarbeid og kirker. Det forventes ingen avvik ved årets slutt.

Ved avleggelsen av regnskapet for 2016 ble det avsatt 2,0 mill. kroner til dekning av eventuelle advokatkostnader i samband med behandling av klagesaker knyttet mot eiendomsskatt. Disse sakene er nå avklart, og det viser seg at kostnaden for kommunen endte på ca. 1,0 mill. kroner. Fellesområdet i budsjettet (180) forventes med dette som begrunnelse å gå mot en mindreforbruk i 2017 på 1,0 mill. kroner.

4.4.2 Oppvekst

	Regnskap 31.08.17	Regnskap 31.08.16	Endring 2016-2017	Justert budsjett	Forbruk i %	Regnskap 2016	Prognose 31.12.17	Avvik just. budsj og prognose
Alle tall i 1000 kr								
Oppvekst felles	75 033	77 879	-2 846	112 346	66,8	105 739	112 346	0
Virksomhetsleder skole/SFO	118 580	116 252	2 328	188 035	63,1	182 326	190 535	-2 500
Virksomhetsleder barnehage	-2 910	-1 789	-1 121	1 249	-233,0	966	1 249	0
Ressurssenter oppvekst	25 153	26 177	-1 024	45 825	54,9	43 005	47 825	-2 000
Sum Oppvekst	215 856	218 519	-2 663	347 455	62,1	332 036	351 955	-4 500

Oppvekst felles omfatter midler til total barnehagedrift (kommunale og private). I første tertial ble det informert om nye ordninger som det var en usikkerhet rundt den økonomiske effekten av (måten 3-åringer skulle regnes, økt andel pedagoger). Med dagens kjente utgiftsbilde anslås rammene for barnehagedrift totalt sett til å være tilstrekkelig.

For de **kommunale barnehagene** ble det i første tertial antydnet et merforbruk, men status nå er at barnehagene styrer mot balanse. Det er en imidlertid en skjør driftsmargin i barnehagene siden bemanningen fortsatt er lav og sykefraværet har vært høyt. KOSTRA-tall fra 2016 viser at netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i Verdal er lavere enn forøvrig i fylket, KOSTRA-gruppe 8 og landet uten Oslo. Samtidig har Verdal en høyere dekningsgrad av andel barn med barnehageplass, og en høyere andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år. Andel barnehager med åpningstid 10 timer eller mer per dag er vesentlig høyere enn forøvrig i fylket, KOSTRA-gruppe 8 og landet uten Oslo. Dette gjør det svært krevende å skulle levere den kvalitet som statlige og kommunale føringer tilsier.

Skole/SFO rapporterer som tidligere om at det er krevende å holde seg innenfor vedtatte økonomiske rammer samtidig som det skal leveres kvalitet. Dette har flere årsaker:

- Grunnet økte behov hos enkeltelever er det blitt nødvendig med mer bemanning på enkelte skoler. Dette er hovedårsaken til at skole/sfo området pr. dato ligger an til merforbruk.
- I juni ble det vedtatt en 5-årsplan for endring av skolestrukturen i Verdal kommune for å sikre en mer rasjonell driftsstruktur, en tilpasning til fremtidig elevtallsnedgang. Det er viktig å påpeke at elevtallsnedgangen ikke kommer før 2019 og påfølgende år.
- Som følge av barnevernets økte antall omsorgsovertakelser og behov for fosterheimplasseringer, vil også skole og sfo sitt budsjett få økte utgifter. Dette henger sammen med at utgiftene knyttet til spesialundervisning må dekkes til hjemkommunene der elevene plasseres.
- I første tertial ble det beskrevet økonomiske utfordringer knyttet til sfo. Trenden med færre barn i sfo fortsetter. Andelen barn med ekstra behov øker også. Dette medfører økte utgifter så lenge dagens bredt oppbygde tilbud skal opprettholdes.
- I vår ble det beskrevet at det fremdeles kommer nye elever i Verdalskolen som ikke snakker norsk, og dermed har rettigheter til ekstra morsmålsundervisning, norskopplæring/begynneropplæring, mottaksklasser mm. Dette har også fortsatt i høst. Som beskrevet i første tertial mottar skolesektoren noe eksternt tilskudd til dette, men langt i fra nok til å dekke de faktiske kostnadene.

Totalt ser prognosene noe bedre ut enn ved 1. tertial, men det anslås et merforbruk på ca. 2,5 til 3 mill kroner ved årets slutt.

For **ROS** rapporteres det at PPT og helsestasjon ser ut til å holde seg innenfor budsjetttrammene, mens barnevernet ligger an til å få et merforbruk. Dette har sammenheng med den beskrevne utviklingen med et økende antall barn som kommunen må overta omsorgen for, og den nye trenden med at flere fosterheimer gir opp som fosterheimer. Utgifter knyttet til plassering av barn utgjør den største økonomiske delen av barnevernets budsjett. Når antall barn som bor utenfor hjemmet nå øker, samt at flere fosterheimer avslutter sine oppdrag, får dette store økonomiske konsekvenser for kommunen. Dersom fosterheimer ikke kan skaffes vil institusjon ofte bli siste utvei, noe som kan føre til merutgift på til sammen 2 til 2,5 mill kroner. I disse prognosene legges det da til grunn at kommune får medhold i alle de sakene det er fremmet behov om omsorgsovertagelser for i høst. I tillegg er også de økte kostnader til juridisk hjelp på grunn av redusert bemanning og redusert kapasitet hos kommuneadvokatene inkludert.

Virksomhetsområdet har svært begrensede muligheter til å dekke inn denne overskridelsen. De små virkemidlene innebærer å ikke sette inn vikar ved sykdom, redusere aktiviteten på de områdene der det er forsvarlig og anvende de små driftsmidler på best mulig måte. Dette er selvsagt virkemidler som vil anvendes.

4.4.3 Helse og velferd

Alle tall i 1000 kr	Regnskap 31.08.17	Regnskap 31.08.16	Endring 2016- 2017	Justert budsjett	Forbruk i %	Regnskap 2016	Prognose 31.12.17	Avvik just. budsj og prognose
NAV	14 418	15 781	-1 363	22 768	63,3	24 720	23 868	-1 100
Hjemmetjenesten	50 952	50 141	811	77 718	65,6	80 259	78 918	-1 200
Institusjonstjenesten	56 093	58 573	-2 480	88 906	63,1	91 804	89 406	-500
Bo- og dagtilbudstjenesten	52 504	54 459	-1 955	83 748	62,7	79 625	83 748	0
Sum Helse og velferd	173 967	178 954	-4 987	273 140	63,7	276 407	275 940	-2 800

Samlet anslås et merforbruk på helseområdet på ca 2,8 mill kroner som er en bedring fra 1. tertial.

NAV: Det anslås et merforbruk på ca. 1,1 mill. ved årsslutt. Fortsatt er merforbruket i hovedsak knyttet til tomgangsleie og reparasjoner på boliger tilhørende Verdal Boligselskap AS og økonomisk sosialhjelp.

Når det gjelder tomgangsleien er det satt i gang et arbeid med å redusere tomgang i boliger tilhørende Verdal Boligselskap AS, samt at boligmassen i selskapet skal reduseres. Dette har medført at disse utgiftene har blitt redusert fra 1. til 2. tertial. Forhåpentligvis vil disse bli ytterligere redusert i 3. tertial.

Når det gjelder økonomisk sosialhjelp jobbes det kontinuerlig med å skaffe andre muligheter for mottakere av økonomiske ytelser innenfor de ressursene tjenesten har. Spesielt bruk av teamet for utvidet oppfølging kan medføre at flere mottakere av økonomiske ytelser kan få andre tilbud. Utbetalingene av økonomisk sosialhjelp har blitt redusert i 2. tertial sammenlignet med 1. tertial.

Hjemmetjenesten: Samlet merforbruk anslås til ca 1,2 mill kroner og skyldes følgende:

- Hjemmetjenesten har avvirket 1,6 årsverk av de 3,6 årsverkene som kommunestyret har vedtatt. Det er fortsatt behov for å redusere 2 årsverk. For å innfri kommunestyrets vedtak er det foretatt en gjennomgang av tjenestetilbudet praktisk bistand. Denne gjennomgangen har resultert i en reduksjon på 0,7 årsverk fra august og ut året.
- På grunn av dreiningen av tjenestetilbudet hvor flere skal få bistand i eget hjem, er det vurdert behov for å prøve ut fagsykepleier som skal arbeide på dagtid i ei avdeling. Forventet oppstart oktober 2017. Effekten av denne styrkingen skal tas ut i bedre tjenestekvalitet og bedre styring og logistikk i tjenesten.
- Terminalpleie i heimen fører til behov for ekstra innleie av kompetent fagpersonell, og i sommer har dette utløst overtid.
- Økt bemanning i omsorgsboligene på G/H-bygget ved Ørmelen bo og helsetun tilsvarer ca 70 timer pr uke, i underkant av 2 årsverk.
- Saksbehandlerkontoret vil bli tilført 1 årsverk fra 01.11.17 som fører til et merforbruk på ca. 130 000,-. Når ny leder er tiltrådt prosjektorganiseres saksbehandlerkontoret i ett år. I

prosjektperioden skal tjenestekvalitet defineres i tett samarbeid med brukere og pårørende.

Det er iverksatt restriktive kriterier for innleie og bruk av vikarer i avdelingene. Videre trenes det på samhandling mellom avdelingene internt i hjemmetjenesten og de andre virksomhetsområdene slik at oppgavene kan løses for rett bruker til rett tid av rett ansatt/avdeling.

Institusjonstjenesten: Anslår et merforbruk på ca 0,5 mill kroner ved årets slutt, men det er knyttet stor usikkerhet til størrelsen på merforbruket da utgifter til legevakta ennå ikke er kjent.

Merforbruket er i hovedsak knyttet til lengre drift ved Ørmelen bo og helsetun sykeavdeling enn budsjettert samt merforbruk på vikar ved flere avdelinger.

Tiltak for å redusere merforbruket er streng vurdering på vikarinnleie samt vurdering på hvilke stillinger eller deler av stillinger som kan stå vakante.

Bo- og dagtilbudstjenesten anslår balanse ved årsslutt.

Det er foretatt en større intern budsjettjustering knyttet til økning av ressurser på Lysgård/Reinsholm. Tidligere frigjorte midler samt omdisponering fra avdeling som blir berørt av flytting er tilført Lysgård/Reinsholm som er styrking. Nye tjenestebehov knyttet til innflytting av leiligheter ved Reinsholm Vest ferdigstilt i nov/des vil pr dato ikke være mulig å forutsi.

Økt ressursbehov ved Arken fra høsten -17 knyttet til nye brukerbehov kan gi et merforbruk på ca 0,5 mill kroner. I tillegg vil støttekontakttjenesten i samme avdeling få et merforbruk på ca 0,4 mill kroner.

BPA-tjenesten, Avlastningstjenesten, Avd psykisk helse, bofelleskapene og Rusavdelingen vil ved årets slutt ha et mindreforbruk eller ligge i balanse.

Risiko i prognosen:

- Størrelse på tjenestebehov knyttet til nye brukere på Reinsholm i neste byggetrinn.
- Endringer knyttet til overtallighet ved Lysgård og hvordan endringer i brukerbehov påvirker refusjon for ressurskrevende tjenester.
- Fortsatt positiv trend/drift i de avdelinger som har mindreforbruk
- Størrelse på tilskudd fra Helse Nord Trøndelag budsjettert i Rusavdelingen (som pr dato ikke er kjent).
- Store endringer i sykefraværet og/eller hvordan utgifter/refusjon knyttet til sykefraværet blir.

Konsekvenser knyttet til større avvik i prognosen for året vil være en tjeneste-/ressursgjennomgang med fokus på å redusere ressursbruk. Rammer for dette vil være å fortsatt yte tjenester innenfor det som er forsvarlig, men vurdere tiltak som vil kunne redusere kvalitet / opplevd kvalitet på tjenestene. Det er ikke mulig å være konkret på hvilke tiltak dette kan være. Slike prosesser vil oppleves belastende for både ansatte, brukere og pårørende.

4.4.4 Samfunnsutvikling

Alle tall i 1000 kr	Regnskap 31.08.17	Regnskap 31.08.16	Endring 2016-2017	Justert budsjett	Forbr i %	Regnskap 2016	Prognose 31.12.17	Avvik just. budsj og prognose
Kultur	13 825	12 222	1 603	20 724	66,7	18 812	20 724	0
Teknisk drift, veg og vedlikehold	24 552	26 360	-1 808	35 509	69,1	37 211	35 509	0
Teknisk drift, vann og avløp	-897	-9 034		0		0	0	0
Integrering og mangfold	2 602	4 914	-2 312	0		-1 875	-1 000	1 000
Sum samfunnsutvikling	40 082	34 462	-2 517	56 233	71,3	54 149	56 233	1 000

Kulturtjenestens aktivitet er i samsvar med de vedtatte økonomiske rammene. Det forventes balanse ved årets slutt.

Teknisk drift sliter med knappe rammer spesielt innenfor tjenesteområde kommunale bygg. Nord-Trøndelag teater begynte først å betale leieinntekter til kommunen i mai, mot forutsatt i februar/mars ved budsjettbehandlingen. Dette vil gi lavere inntekter enn forutsatt inneværende år. Vinteren i 2017 har vært forholdsvis snøfri og utgifter til brøyting blir da lavere. Dette medfører at årsbudsjettet ser ut til å holde.

Det kreves god budsjett disiplin samt lite uforutsette hendelser for at kommunale bygg skal innfri balanse. Også innenfor kommunale veger må aktiviteten tilpasses gitte rammer.

Gebyrene innenfor vann og avløp er holdt uendret fra 2016 til 2017. Kommunen har over tid bygd opp fond innen vann- og avløpsområdet, hovedsakelig grunnet lavere rentenivå enn budsjettet. Med bakgrunn i dette bør ikke selvkostfondene øke ytterligere. Dette underbygges også av rapport datert 16.01.17, utarbeidet av Komrev, hvor det konkluderes med «*Vi anbefaler en nedgang av gebyrene på selvkostområde vann/avløp for å oppnå kostnadsdekning innenfor femårs perioden slik selvkostveileder anbefaler.*»

Integrering og mangfold

Det skal bosettes et betydelig antall flyktninger resten av året 2017, både når det gjelder familiegjenforening og fra integreringsmottak. Disse kommer da sent på året og kostnaden vil da bare påløpe for en eller to måneder. Utbetalingen av integreringstilskudd skjer imidlertid for et helt år nå før årsskiftet.

Slik det ser ut pr. dags dato vil det ved årets slutt resultere i et mindreforbruk på inntil 1 mill kroner.

5. STATUS FOR INVESTERINGER.

Tiltakene er beskrevet i Økonomiplanen 2017-2020.

Investerings tiltak 2017 (Tall i mill)	Budsjett inkl. endring	Oppr. budsjett	Status pr 2. tertial 2017
IKT-utstyr kommuneorganisasjonene	2,20	2,20	Fortløpende.
IKT-utstyr skoler og barnehager	3,00	3,00	Igangsatt.
IKT-utstyr i helse/velferd	3,00	3,00	Ikke igangsatt.
Velferdsteknologi helse/velferd	5,00	5,00	Ikke igangsatt.
Oppgradering bokbuss	0,30	0,30	Ferdig.
Kjøp av tjenestebiler	2,00	2,00	6-7 leasingbiler kjøpt.
Rådhuskvartalet - tilpasninger bygg	5,00	10,00	Utskifting av ventilasjonsanlegg pågår.
ENØK-tiltak	0,50	0,50	Arbeid ute på prisforespørsel.
Herredshuset	2,00	0,00	Ferdig oppusset og i full bruk.
Ørmelen skole	7,00	6,00	Nye garderober/ny sfo Ørmelen skole er ferdigstilt.
Etablering ENGIA-rom ved MNRT	0,90	0,90	Planlagt tiltak er ferdigstilt.
Mindre tiltak barnehager	1,00	1,00	Arbeid pågår.
Vuku barnehage, nybygg	24,00	24,00	Arbeidene har vært ute på anbud.
Reinsholm barnehage	0,10	0,10	Arbeidet ferdig.
Vinne skole	1,50	1,50	Planlegging av tiltak pågår.
Stiklestad skole	1,50	1,50	Utskifting av ventilasjonsanlegg pågår.
Verdalsøra barne og ungdomsskole	1,00	0,00	Varmeanlegg fullført.
Brannsikring/nødstrøm Verdal bo- og helsetun	4,40	2,00	Ute på anbud.
Bygninger helsedrift m.v.	30,00	30,00	Prosjektledelse kontrahert. Utarbeidelse av reguleringsplan pågår

Oppgradering kommunale boliger	1,00	1,00	Ikke igangsatt.
Oppgradering avlastningsboligen Ringv. Nord	5,00	3,00	Arbeidene er i full gang.
Oppgradering Prost Brants veg/Ringvegen nord	0,50	0,00	Ferdigstilt og overtatt av byggherre.
N-T teater	20,00	20,00	Ferdigstilt og tatt i bruk.
Ungdommens hus	2,00	0,00	Ferdigstilt og tatt i bruk.
Traktorklippere	0,30	0,30	Igangsatt.
Utstyr/inventar omsorg og velferd	0,50	0,50	Planlegging av tiltak pågår.
Vannforsyning Volhaugen	5,00	5,00	Arbeidet er i full gang.
Vannforsyning Ulvilla	7,00	5,00	Arbeidet er i full gang.
Vannforsyning Ørin	1,00	0,00	Anlegget er ferdig.
Vannforsyning Fætta	0,50	0,00	Arbeidet er i full gang.
Vannrenseanlegg Hallemsåsen	0,25	0,00	Utarbeidelse av mulighetsstudie pågår.
Høydebasseng Hallia	0,25	0,00	Skisseprosjekt ferdigstilt.
Reservevann Verdal/Levanger	0,50	0,00	Anlegget er overtatt av byggherre.
Avløp utbedring Volhaugen	6,50	6,50	Arbeidet er i full gang.
Avløp sanering Fætta	5,50	5,50	Arbeidet er i full gang.
Avløp Tinden	0,50	0,00	Planer for anlegget er utarbeidet.
Avløp Ørin	1,00	0,00	Anlegget er ferdig.
Holmen bro	7,00	7,00	Konsulent for detaljprosjektering er kontrahert.
Ravlovegen	2,00	2,00	Asfaltjobb pågår.
Vistvikvegen	1,10	1,10	Vil bli utført til høsten.
Østvollvegen	0,90	0,90	Vil bli utført til høsten.
Sandstivegen	1,50	1,50	Asfaltering i september/oktober.
Moholtvegen	0,50	0,50	Asfaltering i september/oktober.
Kokkvegen	0,25	0,25	Asfaltering i september/oktober.
Brennevegen	0,20	0,20	Asfaltring i september/oktober.
Uforutsett	0,75	1,50	0,75 mill kroner er brukt på kommuneveg Ulvilla
Gang- og sykkelsti sentrum til Ørin	3,30	3,30	Arbeider pågår på Ørinområdet.

Gang- og sykkelsti til Reinsholm	1,50	1,50	Arbeidet startes opp til høsten.
Forskuttering av utbygging FV 757 Holbergkrysset - Hamnekrysset øst	15,00	0,00	9,0 mill.kr er forskuttert. Kommer faktura på gjenstående.
Skilting Verdal by	0,20	0,20	Ikke igangsatt.
Utskifting kulvert, vei Verdalsbruket til Ulvilla	0,75	0,00	Ferdigstilt.
Uteområdet Vuku skole	2,50	2,50	Utsatt.
Uteområdet N-T teater	5,00	5,00	Oppstart anlegg september 2017.
Moparken	5,80	2,00	Anlegget oppstartet september 2017.
Skateparken	0,70	0,00	Arbeidet er igangsatt.
Vinne aktivitetspark	2,00	2,50	Arbeidet pågår.
Frøidrettsanlegg	13,20	13,20	Ikke igangsatt.
Boligfelt Lysthaugen	8,50	4,00	Arbeidene fullføres september 2017.
Klubbhus Vinne aktivitetspark	0,30	0,00	Arbeidet er i slutfasen.
Boligfelt Leklemsåsen	0,50	0,00	Mulighetsstudie utført.
Basketballbane Vinne aktivitetspark	0,20	0,00	Ferdigstilt.
Kirker og kirkegårder	1,50	1,50	Halvparten er utbetalt.
Brann - overflate og redningsutstyr	0,25	0,25	Ennå ikke anskaffet.

6. FINANSFORVALTNING

6.1 Sammendrag

Norges Bank holdt på sitt siste rentemøte (juni) styringsrenten uendret (0,5%) og videreførte sitt nøytrale bias. I forwardkurven prises det inn en forsiktig økning i den korte renten gjennom 2018 og 2019. Sysselsettingen synes å ta seg opp og aktiviteten i oljenæringen spås å øke i 2018. Reguleringene innført overfor bankene for å dempe boligprisveksten synes å virke, da prisveksten avtar.

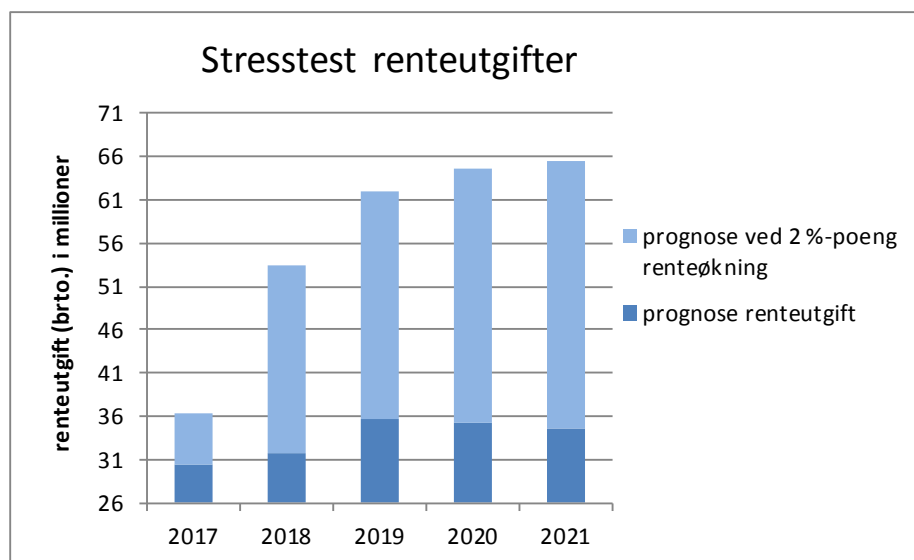
Marginilletget på lån med kommunal- og fylkeskommunal risiko har falt i 2. tertial. Kommunalbanken har meldt reduksjon i kredittmarginen med 0,10 prosentpoeng til 0,6% fra neste renteregulering. Totalt utgjør samlet låneportefølje 1.205 millioner pr. 31. august. Lånene er etablert i Kommunalbanken og via verdipapirmarkedet. Porteføljens gjennomsnittlige rente er 2,51%. Andelen fast rente utgjør 29%.

Kommunen har ett lån som forfaller de neste 12 måneder og volumet på dette utgjør 200 millioner (17% av låneporteføljen). Gjennomsnittlig tid til forfall på alle lån er 9,4 år og porteføljens durasjon er 0,78 år. Samlet finansiell risiko vurderes å være tilfredsstillende. Det har ikke forekommet brudd på kommunens finansreglement i 2. tertial.

Hele rapporten kan leses som eget vedlegg til saken.

6.2 Stresstest renteutgifter

Tabellen viser beregnede brutto renteutgifter for perioden frem til 2021 (mørk farge). Det er også illustrert hvordan en kraftig renteoppgang (2 prosentpoeng) vil påvirke renteutgiftene i låneporteføljen (lys farge).

En renteoppgang vil også ha betydning for selvfinansierende lån og aktivaside. Det ikke tatt høyde for slike forhold i beregningen ovenfor.

6.3 Avviksanalyse låneporteføljen. Nøkkeltall.

Jf forskrift om kommuners finansforvaltning, vedtatt finansreglement og interne rutinebeskrivelser for finansområdet.

Rapport "Nå" : 31. august 2017

Rapport "Forrige" : IMM juni 2017

Sammensetning av passiva:	Nå	Forrige		Krav/limit
Andel lån med fast rente:	29 %	29 %	Maksimum	80 %
Andel lån med flytende rente:	71 %	71 %	Maksimum	80 %
herav rentesikret for (resten av) 2017	0 %	0 %		
herav rentesikret for 2018	0 %	0 %		
Gjennomsnittlig durasjon (år)	0,78	0,82	Min./makskrav:	0-4 år
Porteføljens rentefølsomhet (%)	0,78	0,82		-
Lengste rentebinding (utløpsår)	2020	2020	Maksgrense	-
Andel største enkeltlån i porteføljen:	17 %	17 %	Maksimalgrense:	35 %
Gjennomsnittlig porteføljerente:	2,51 %	2,51 %		
Anslag renteutgift 2017 (mill. kroner)	30,56	31,18	Budsj. renteutg.	
Anslag renteutgift 2018 (mill. kroner)	31,87	33,59		
Innløsningsverdi passiva (i prosent). Negativ verdi kommer i tillegg til pari kurs, mens positiv verdi kommer til fradrag til pari kurs.	-2,20 %	-2,3		
Innløsningsverdi passiva (i mill. kroner). Negativ verdi kommer i tillegg til pålydende gjeld, mens positiv verdi kommer til fradrag til pålydende gjeld	-26	-28		
Innløsningsverdi FRA-sikring (mill. kr)	0	0		
Lån som skal refinansieres innen 1 år (%)	17 %	17	Maksgrense	40 %

Kommentar til "vesentlige markedsendringer":

Fallende marginer på lån med kommunal- og fylkeskommunal risiko i 2. tertial.

7. ORGANISASJONEN

7.1 Sykefravær

	2. tertial 2014	2. tertial 2015	2. tertial 2016	2. tertial 2017		
	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	1-16 dager	>=17 dager
Rådmannen	11,4 %	3,9 %	2,8 %	2,4 %	1,1 %	1,3 %
Oppvekst, samlet	5,9 %	4,6 %	5,0 %	5,0 %	1,0 %	4,0 %
Oppvekst felles	54,9 %	0,0 %	0,0 %	1,0 %	1,0 %	0,0 %
Virksomhetsområde skole/sfo	5,6 %	3,4 %	4,3 %	4,8 %	0,8 %	4,0 %
Virksomhetsområde barnehager	6,9 %	5,3 %	6,9 %	6,6 %	1,4 %	5,2 %
Ressurssenter Oppvekst	5,2 %	3,9 %	5,8 %	3,1 %	1,5 %	1,6 %
Velferd, samlet	9,9 %	9,4 %	7,5 %	7,5 %	1,9 %	5,6 %
Hjemmetjenesten	10,5 %	9,5 %	5,4 %	7,5 %	1,7 %	5,8 %
Institusjonstjenesten	10,5 %	9,0 %	9,2 %	7,1 %	1,8 %	5,3 %
Bo og dagtilbudstjenesten	8,3 %	8,4 %	6,6 %	7,4 %	2,0 %	5,4 %
NAV	1,5 %	6,8 %	4,6 %	8,3 %	2,4 %	5,9 %
Samfunnsutvikling, samlet	5,1 %	2,8 %	3,6 %	3,0 %	1,0 %	2,0 %
Kultur	2,9 %	0,6 %	1,2 %	1,1 %	0,6 %	0,5 %
Teknisk drift	5,5 %	3,4 %	4,0 %	3,4 %	0,6 %	2,8 %
Integrering og mangfold				3,2 %	2,1 %	1,1 %
Totalt	7,0 %	6,1 %	5,6 %	5,6 %	1,3 %	4,3 %

I Verdal kommune rapporteres sykefraværet for hvert tertial. Fraværet som registreres er egenmeldinger og legemeldt sykmeldinger. Kommunen har inngått IA-Avtale, og ansatte kan da bruke inntil 3 ganger 8 egenmeldingsdager. Ca. halvparten av de ansatte bruker fremdeles sykmelding i disse 8 dagene, selv om det ikke er nødvendig. En økt bruk av egenmelding i denne perioden, og nær dialog med leder, kan være med på å redusere sykefraværet ytterligere. Sykefravær varierer med årstiden. Det går naturlig opp mot vinter og mørketid, og går så ned mot lys, varmere årstid og muligheten for ferie. Dette er likt i hele landet. Sykefraværet for 2. tertial vil normalt sett være lavere enn fraværet i 1. tertial.

Sykefraværet for 2. tertial 2017 sammenlignes derfor med 2. tertial i tidligere år. Verdal kommune har et sykefravær på 5,6 % i 2. tertial 2017. Det totale sykefraværet i Verdal har gått jevnt nedover de siste årene. 1. tertial 2017 hadde en økning sammenlignet med 1. tertial tidligere år. Denne tendensen ser ut til å være stabilisert, og 2. tertial i 2017 er på samme nivå som i 2016, og lavere enn i 2014 og 2015. Både korttidsfraværet og langtidsfraværet holder seg stabilt fallende.

Sammenlignet med Levanger kommune, i de siste årene, har Verdal hatt et litt høyere sykefravær. 2. tertial 2017 har Verdal 0,1 prosent lavere fravær enn Levanger kommune.

Områdene innen helse og velferd har generelt sett det høyeste fraværet i en kommune.

Korttid, langtid og totalt fravær Verdal kommune

